

Z OBSAHU	Odročeno: z 12. června 1990 do února 2010	04
	Vyrovnění státu s církvemi. Stále aktuální téma? Stručná rekapitulace	05
	Společné dobro: přežitá vize?	11
	Dialog spásy. Dialog není cílem, ale prostředkem poznání pravdy	12

TRADICE OTCŮ

Z homilií svatého biskupa
Jana Zlatoústého (kolem 350–407)

Co je člověk a jak vznešená je naše přirozenost i čeho všeho je lidská bytost schopna, ukázal Pavel nejlépe ze všech lidí. Každým dnem vystupoval výš a výše, každým dnem stále více planul horlivostí a k nebezpečím, která proti němu vyvstávala, se stavěl vždy s novou odvahou. Jasně to vyjádřil slovy: *Nedbám na to, co je za mnou, ale ženu se k tomu, co je přede mnou.* [...]

Jediné věci se děsil a bál, aby neurazil Boha; jinak ničeho. Takže jediným předmětem jeho touhy bylo, aby se vždycky a všude líbil Bohu.

Těšil se z lásky Kristovy, a to mu bylo nade všechno; v Kristově lásce se pokládal za nejšťastnějšího ze všech lidí, bez ní však nechtěl patřit ani k panstvům a mocnostem. V Kristově lásce by raději byl tím nejposlednějším, třeba odsouzcenem na smrt, než bez ní jedním z předáků a nejvyšších hodnostářů.

Opravdu největší, ba jedinou trýzní pro něho bylo o tuto lásku přijít. To by pro něho bylo peklo, jediný, nekonečný, nesnesitelný trest. Naopak těšit se z lásky Kristovy znamenalo pro něho život, celý svět, něco andělského, přítomnost, budoucnost, kralování, zaslíbení a nekonečné bohatství. Nic kromě toho neuznával, ať smutného, nebo příjemného. Z toho, co zde na světě máme, nemyslel na nic, ani na nic trpkého, ani na nic sladkého.

Všechno viditelné přehlížel, asi jako si nevšímáme květiny, která už shnila. A dokonce i tyraní a lidé, kteří proti němu sršeli hněvem, byli pro něho něco jako komáři.

I smrt a trýzeň a tisícera muka mu byly jakoby dětskou hrou, jen když mohl něco vytrpět pro Krista.

Francisco de Zurbarán, Apotheóza sv. Tomáše Akvinského (1631). Foto: aug.edu

Úcta k Bohu a jeho stvoření

Mezi Bohem, lidmi a stvořením existuje nezrušitelný vztah

K nejčastěji vznášeným námitkám vůči křesťanství patří výhrady týkající se problematiky jeho vztahu ke světu. Boží výzva „podmaňte si zemi“ z první kapitoly knihy *Genesis* (Gn 1,28) bývá označována za příčinu nadřazeného, sobeckého vztahu člověka k přírodě. Zaměření k Bohu jako cíli lidského života je zas vykládáno jako útek ze světa, jako jeho znevažování a podceňování či rezignace na pokrok. Nemůžeme popřít, že bychom se s takovými projevy v dějinách křesťanství nsetkávali. Jedná se však o karikaturu, nikoli o autentické křesťanství.

Svět je pro křesťana v první řadě Božím stvořením, darem, jež má moudře spravovat a chránit. „Podmaňte si zemi“ není výzvou k bezuzdnému, svévolnému plnění, je to povolání k zodpověd-

nosti za vše stvořené. Zaměření k Bohu a věčnému životu je respektováním řádu stvoření, kde všechno má své místo a svůj smysl a každá oblast je plně uznána ve svých nárocích.

Jedním z vynikajících svědků a učitelů křesťanského přitakání ke stvoření je svatý Tomáš Akvinský, jehož liturgickou památku Církev v tomto týdnu slaví. Tomáš upozorňuje na vzájemnou provázanost, vztahovost Boha, člověka a stvoření. Obhajuje kladný postoj ke světu: všechny stvořené věci a živé bytosti jsou svou přirozeností dobré (*Bůh viděl vše, co učinil, a bylo to velmi dobré*, Gn 1,31). Tato vnitřní „dobrota“ stvoření zahrnuje i materiálnost světa a tělesnost člověka. Duše spojená s tělem je podobněj-

Dokončení na str. 3

Foto: kdrv.com

Mezi oběťmi zemětřesení je také arcibiskup Port-au-Prince

Pod troskami arcibiskupství v Port-au-Prince bylo nalezeno mrtvé tělo Mons. Serge Miota, arcibiskupa haitského hlavního města. Zprávy o generálním vikári Mons. Benoitovi chybí. Agentuře Misna to potvrdil farář katedrály, který zemětřesení přežil, a také tamní apoštolský nuncius Mons. Bernardito Auza. Podle posledních informací zemřelo také na sto kněží a seminaristů. Čtyřiašedesátiletý Mons. Miot stál ve vedení arcidiecéze od roku 2008.

RaVat

Na Haiti zahynula zasloužilá pediatrička

Při zemětřesení na Haiti zahynula brazilská pediatrička Zilda Arns Neumannová.

Dr. Neumannová založila organizaci *Pastorace dětí*, která podporuje víru i zdravotnické znalosti se zvláštním důrazem na rodinu. Práce *Pastorace dětí* stojí na práci dobrovolníků, převážně žen, z nichž každá má na starost třináct rodin, jež denně navštěvuje.

V roce 2006 obdržela Dr. Neumannová cenu od americké *University of Notre Dame* za svoji sedmadvacetiletou práci v brazilském veřejném zdravotnictví, díky níž poklesla novorozenecká a kojenecká úmrtnost mezi nejchudšími.

Dr. Neumannová pochází z třinácti dětí, z toho čtyři jsou dnes řeholníky včetně jejího bratra kardinála Arnse, který byl arcibiskupem v Sao Paulu.

CNS

Církev po zemětřesení v Haiti

Po zemětřesení na Haiti je situace katastrofická. Státy i organizace celého světa organizují pomoc. Katolická církev působí na Haiti trvale a musí nyní čelit celonárodnímu neštěstí.

Na závěr generální audience 13. ledna apeloval papež na solidaritu s Haiti. „Apeluji na velkorysost všech, aby naši bratři a sestry ve chvíli nouze a utrpení nepostrádali konkrétní solidaritu a podporu. Katolická církev bude jednat okamžitě pomocí svých charitativních institucí.“

Jediná nemocnice, která v hlavním městě funguje, patří italským kamiliánům. Ostatní nemocnice jsou zničené. Kamiliánská nemocnice je plná. Potřebuje léky, obvazy, dezinfekci a jídlo.

Katolické organizace na Haiti už léta pracují s nejchudšími obyvateli země a nyní reagují na nouzovou situaci. Působí zde např. už 30 let organizace *Manos Unidas*: podporuje rozvoj zemědělství, infrastrukturu a vzdělání. Španělská Charita už vyčlenila 175 tisíc Euro pro hlavní problémy v oblasti. „Církev v nouzi“ rozděluje pomoc kněžím a misionářům, kteří v oblasti působí. Na jihu Haiti působí organizace *Boj proti hladu ve světě*, která staví vodovod: sděluje, že členové organizace jsou v pořádku, ale scéna v Port-au-Prince je strašlivá.

Mezinárodní záchranné sbory Maltských rytířů posílají tým lékařů a expertů na katastrofické situace. Sdělují, že prioritou je nyní základní lékařská péče a dodávka pitné vody. Kvůli erozi půdy chybí v hlavním městě pevná zem. Slumy na kopcích smetl sesuv půdy. Na severu funguje maltézska nemocnice v Milotu. Řád má mobilní kliniky a zdravotnická střediska pro 225 tisíc lidí žijících v horských oblastech.

Biskupské konference latinsko-amerických států zahajují okamžitou akci. Pro záchranné týmy a zásilky s pomocí se využívá především území Dominikánské republiky. Sbírají se peníze. Veškerou pomoc bude koordinovat haitská Charita podle strategického plánu.

Fides

Sbírký na pomoc Haiti

Česká biskupská konference vyhlásila celonárodní kostelní sbírku na pomoc Haiti, která se uskuteční ve všech farnostech během bohoslužeb v neděli 24. ledna 2010. Vybrané prostředky z farností budou poukázány přímo na konto Charity 35-1868350237/0100, VS 99999. Přispět je také možné na DMS HAITI na číslo 87777.

Finanční sbírky na pomoc obětem zemětřesení na Haiti vyhlásily také organizace *Člověk v tísni* a *Arcidiecézní charita Olomouc*.

Organizace *Člověk v tísni* má číslo konta 40954095/0300 u ČSOB. Příspěvky je možné zasílat také formou dárcovských sms ve formě DMS SOSHAITI odesílané na číslo 87777.

Číslo konta *Arcidiecézní charity Olomouc* u Komerční banky je 35-1868350237/0100, variabilní symbol 99999. Dárcovská sms pro charitu má tvar DMS HAITI na číslo 87777.

ADRA připravuje vyslání humanitární pomoci, na kterou lze přispět zasláním finančních prostředků na účet č. 4028 4028/0300, variabilní symbol 391, nebo zasláním dárcovské sms v hodnotě 30 Kč ve formě DMS ADRA na číslo 87777.

Lékaři bez hranic vyhlásili veřejnou sbírku na pomoc obětem zemětřesení na Haiti a do oblasti posílají také chirurga z ČR. Číslo sbírkového účtu: 2101050700/2700, variabilní symbol 111.

TS ČBK, ČVT, ACHO

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zaslání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

Luxorský biskup k vánoční vraždě křesťanů

„Jsme vděční úřadům, že se snaží zajistit bezpečí pro křesťany i muslimy a obnovit v naší komunitě mír,“ řekl koptský katolický arcibiskup Luxoru, Youannes Zakaria, do jehož diecéze patří město Nag Hamadí, kde bylo 7. ledna zavražděno šest křesťanů a jeden muslimský strážce.

„Policie uvěznila tři údajné pachatele a posílila bezpečnostní opatření,“ pokračoval. „Situace je nyní klidná. Konalo se také pozitivní setkání mezi křesťanskými a muslimskými náboženskými vůdci, kteří stvrdili svůj závazek chránit mír a smíření.“

„V našich vesnicích,“ pokračoval, „spolu žijí křesťané a muslimové pokojně. Jen menšina extrémistů se snaží tuto koexistenci podrýt krvavými činy. ... Nepředstírám ovšem, že se situace dá snadno vyřešit. Je to náš kříž. Prosím proto celé křesťanstvo, aby se modlilo za evropské křesťany, aby znovu objevili kořeny své víry, jak nás to učil Jan Pavel II. a nyní Benedikt XVI.“

Fides

Šejk Tantawi odsoudil násilí vůči křesťanům

Nejvyšší představitel sunnitského islámu v Egyptě, vrchní imám mešity při univerzitě Al-Azhar šejk Mohammed Sayed Tantawi, jednoznačně odsoudil teroristický útok na koptské křesťany v Nag Hamadí ze 7. ledna. Při pátečních bohoslužbách prohlásil, že „křesťané a muslimové jsou děti stejné vlasti a mají stejná práva i povinnosti. Ve svém kázání přitom citoval korán, kde stojí, že „zabít jediný nevinný lidský život je totéž, jako zabít celé lidstvo“. Zdůraznil, že „život, čest a důstojnost křesťana musí být chráněny stejně jako v případě muslima“ a že „rozdíly ve víře nebrání tomu, aby všichni lidé spolupracovali; společně musí odmítat všechny formy nenávisti, hloupého rasismu a slepého fanatismu.“

RaVat

Vietnam: Znesvěcení křesťanského hřbitova

Biskupové severního Vietnamu vyjádřili znechucení nad zničením symbolů víry na hřbitově v Dong Chiem, k němuž došlo 6. ledna. Po zničení kříže katolíci vztyčili nový kříž z bambusu. Poté bylo několik katolíků zbito a přítomný novinář zraněn. Zraněný novinář a pět katolíků bylo zatčeno a hřbitov uzavřen.

Asia News

Eutanázie v Holandsku se šíří

Organizace monitorující eutanázii hlásí nárůst „milosrdného zabíjení“ v roce 2009. Zpráva byla zveřejněna v *Dutch News*. Asistované sebevraždy se přitom do oficiálních čísel o eutanázii nezahrnují. Další kategorií jsou usmrcení „bez výslovného souhlasu“. Koalice pro prevenci eutanázie vyjadřuje překvapení nad tím, kolik lidí s postižením je nuceno do eutanázie na základě představy, že život s postižením je utrpení.

LifeSite News

Konflikt v Církvi na Slovensku

Bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský a trnavský arcibiskup Róbert Bezák vyhlásili 14. ledna 2010 exkomunikaci tří kněží a jednoho jáhna, po dvou z každé arcidiecéze. Důvodem bylo vážné porušení církevní kázně spojené s veřejným pohoršením věřících. Dotčení klerikové žádali na všech slovenských biskupech veřejným a ultimativním způsobem vyznání víry, v kterém se nad to nacházely teologické omyly. Tato bolestná událost pro nás může být novou výzvou k modlitbám za církev, za uchování neporušené katolické víry a za růst vzájemné lásky.

P. Pavel Mayer OP

Dokončení ze str. 1

ší Bohu než duše od těla oddělená, člověk je povolán směřovat k Bohu „tělem i duší“, jako duchovně-tělesná bytost, a to spolu s celým stvořením. Tomáš dokládá, že není lhostejné, jak kdo smýšlí o stvoření: omyl ve vztahu k stvořenému totiž vede k chybným úvahám o Bohu.

Provázanost Boha a stvoření však jde ještě mnohem dál. Bůh není pouze stvořitel, transcendentní protějšek světa. Je také vykupitel, vtělený Bůh, jenž vstoupil do světa: stal se člověkem. Lze si snad představit niternější souvislost Boha, člověka a stvoření?

Křesťanské zacílení na Boha ve své ryzí podobě se nikdy nemůže odvrátit od stvoření, vést k pohrdání světem a jeho zneužívání pro „vyšší cíle“. Otevřenost k nadpřirozené výzvě neruší, nýbrž podtrhává a správně uspořádává závazky k všemu stvořenému. To naopak právě odklon od Boha a ztráta zaměření k věčnosti pokřivuje vztah ke světu. Člověk, který se staví na místo Boha, který víru v něj zaměňuje za pověru ve „všemocný“ technický pokrok a svůj cíl nevidí ve věčné blaženosti, nýbrž v časném uspokojování potřeb, se stává nepřítelem stvoření.

Nezbytnost vírou osvíceného, vyváženého vztahu ke stvoření vyzdvihuje ve svém letošním poselství k Světovému dni modliteb za mír také Benedikt XVI. Varuje před absolutizací přírody, stejně jako před absolutizací techniky, které ve svém důsledku vedou k útoku na samotnou lidskou důstojnost: *Vše, co existuje, patří Bohu, který to svěřil lidem, ale nikoli proto, aby s tím nakládali svévolně. Když se však člověk stává náhražkou Boha, místo aby plnil úlohu Božího spolupracovníka, působí nakonec vzpouru přírody, která je jím více tyranizována než spravována. Člověk tedy má povinnost vykonávat zodpovědnou vládu nad stvořením, chránit je a obdělávat.*

Benedikt XVI. upozorňuje, že ochrana stvoření je nezbytná pro mírové soužití lidstva. Vyzývá k obnově a posílení svazku mezi člověkem a životním prostředím, který má být obrazem stvořitelské lásky Boží – Boha, v němž máme svůj původ a k němuž směřujeme. Všem lidem adresuje naléhavou výzvu: *Chceš-li být tvůrcem míru, ochraňuj stvoření.*

Dagmar Kopecká

ODROČENO: Z 12. ČERVNA 1990 DO ÚNORA 2010

Potřebujeme obecnou strategii proti extrémistické politice

Foto: Dezidor, cs.wikipedia.org

Celý minulý týden přinášela média zprávy o jednání Nejvyššího správního soudu, který se zabýval možností zakázat Dělnickou stranu.

Dělnická strana bývá označována za krajně pravicovou. Už to je nesprávné: pokud z podobných politických subjektů „vypadne“ něco o ekonomice nebo sociální politice, jsou to kvazikomunistické požadavky na zvýšení úlohy státu. Relativní popularitu si ovšem strana získává svou protiromskou a proticizineckou rétorikou. A tady je v souladu s veřejným míněním.

To je širší problém. I řada evropských politiků poukazuje na to, že se stále více rozevírají nůžky mezi *veřejným* míněním a *zveřejňovanými* názory. I v případě Romů a cizinců zaujímají média jednoznačnou pozici proti mínění veřejnosti, zejména té, která na svých bedrech nese břemena soužití s „menšinami“. A tady Dělnická strana nabízí jednoznačný postoj: jenže postoj ještě není řešení.

Prvním omylem je ztotožňování romské problematiky s problematikou cizinců. Cizinců v posledních letech přichází do České republiky hodně. Zkuše-

Je skutečně problémem zakázat extrémistickou stranu, když nebyla zakázána strana tak extrémistická, jako jsou komunisté.

nosti s nimi se liší především podle regionu jejich původu. Například příchozí z Asie jsou nám velmi blízcí svým pracovním nasazením i důrazem na vzdělání a postup dětí. Kdykoli se na našem sídlišti potkám s vietnamskými dětmi, jsou nejen velmi zdvořilé, ale téměř od malička mluví plynule česky.

Romové jsou zcela jiný problém. Nejsou to cizinci, žijí tu po řadu generací: přesto mají problémy s češtinou i s důrazem na vzdělávání dětí, který je pro naši kulturu typický.

Nic z toho nedokáží radikálové z Dělnické strany rozlišit. Jejich rétorika je velmi primitivní: dala by se shrnout do hesla „my s nimi zameteme“. Zameteme se zkorumpovanými politiky, s Romy, s cizinci a vůbec s každým, kdo se nám nelíbí.

Co bude po tom „zametení“ následovat, Dělnická strana neřeší. Je zaměřena pouze destruktivně.

Asi většina slušných lidí by viděla raději, kdyby politický subjekt tohoto typu na naší scéně nefiguroval. Jenže je tu jeden problém: 12. června roku 1990. Tehdy se na Václavském náměstí konala obrovská manifestace za zákaz komunistické strany. Byla jsem tam také. Tehdy jsem žasla nad (zdánlivou?) naivitou našich oponentů, kteří tvrdili, že zakáže-li se KSČM, přejdou její členové do jiných stran a nic se nevyřeší. V debatách na toto téma naprosto ignorovali fakt, že komunisté mají silné finančně-ekonomické zázemí, o něž by je zákaz připravil; nebudou-li zakázáni, podrží si velkou finanční a ekonomickou moc.

To se také stalo. Komunisté mají stále obrovské fondy, díky nimž mohou ovlivňovat dění v zemi. Je to zcela zřejmé každému, dokonce i vedení Dělnické strany, jehož IQ není příliš vysoké. Tento argument vedení Dělnické strany využilo v nynějším procesu a bude ho využívat i nadále. Je skutečně problémem zakázat extrémistickou stranu (chybně označovanou za „pravici“), když nebyla zakázána strana tak extrémistická, jako jsou komunisté.

U extrémistů nemá smysl rozlišovat mezi levicí a pravicí. Extrémisté stojí mimo normální spektrum politických směrů a příliš se mezi sebou neliší. Je proto třeba promyslet obecnější strategii postupu proti extrémistické politice. A z této strategie nelze komunisty vyjmout.

Michaela Freiová

Michaela Freiová je šéfredaktorkou týdeníku RC Monitor a internetového zpravodajského serveru Res Claritatis.

VYROVNÁNÍ STÁTU S CÍRKVEMI. STÁLE AKTUÁLNÍ TÉMA?

Stručná rekapitulace

V období perzekuce komunistickým totalitním režimem byly církve v České republice nezákonně zbaveny veškerého svého majetku. Tato křivda nebyla dodnes napravena a odkládání řešení vyústilo v celospolečenský problém. Ze strany církví přitom nejde o touhu po majetku, jež by byla zpronevěrou vůči evangelní chudobě, ale o potřebu materiálně zabezpečit služby, k nimž jsou povolány.

Listopad 1989: návrat demokracie

Pro církve a jejich příslušníky představoval komunistický totalitní režim (1948–1989) období strachu a teroru. Po roce 1989 získali všichni obyvatelé České republiky náboženskou svobodu: stát již nadále neurčoval, že jediným vědeckým názorem je ateismus. Lidé mohou věřit, aniž by se museli obávat ztráty zaměstnání. Věřící přestali být ve svém životě šikanovali a církve získaly svobodu působení. Očima historie lze říci, že tolik svobody jako dnes církve a věřící na území našeho státu dosud neměli. Přesto však mnohé rány minulosti dosud nejsou zhojeny.

Co se dělo po únoru

Když v únoru 1948 získala moc v Československu komunistická strana, jednalo se o morální, politickou a ekonomickou tragédii. Jako každý totalitní režim i komunismus vládl prostřednictvím fyzického teroru. Političtí odpůrci byli vězněni, často mučeni i popraveni. Široké masy lidí pak zakusily pronásledování v některé z jeho měkčích forem: propouštění z práce, zákaz studia, ústrky v každodenním životě.

Církve představovaly pro komunistický režim jednoho z hlavních nepřátel. Byly organizačně i ekonomicky nezávislou baštou svobodného myšlení. I proto představovala likvidace náboženství – či jeho podřízení komunistickým cílům – jeden z ústředních motivů první vlády komunismu. Ve vykonstruovaných procesech byla řada představitelů církví odsouzena coby „vatikánští špioni“. Téměř

všichni biskupové byli internováni. Občejní věřící byli pronásledováni na svých pracovištích. Církvím byla zakázána činnost ve školství, byly odříznuty od své charitativní činnosti. V průběhu několika málo let došlo k násilnému zabrání takřka veškerého církevního majetku.

Foto: kamberk.cz

Bartolomějská noc

Jedním z příkladů komunistické perzekuce církví je tzv. *Akce K* (jinak také „bartolomějská noc“). V noci ze 13. na 14. dubna 1950 byly mužské kláštery v Československu obklíčeny jednotkami SNB a Lidových milic. Kláštery byly přepadeny, řeholníci si mohli sbalit jen nejn nutnější věci a v průběhu noci byli rozváženi do internačních klášterů. Akce byla ještě několikrát zopakována, takže došlo k likvidaci všech mužských i ženských klášterů v Československu. Několik ti-

síc osob tak bylo bez obvinění, bez soudu a bez rozsudku svezeno do těchto zařízení, ve kterých vládl vojenský či vězeňský režim. O oficiální vězení se ovšem nejednalo; v koncentračních kláštřech neplatily předpisy, které výkon trestu upravovaly. Účelem bylo izolovat duchovní od zbytku společnosti.

Státní úřad pro věci církevní

V roce 1949 přijal komunistický stát soustavu tzv. církevních zákonů, jejichž jediným cílem bylo podřídit církve kontrole státu. Církve byly zbaveny svého majetku a stát se rozhodl, že převezme starost o jejich „hospodářské zabezpečení“. Pro výkon proticírkevní politiky byl zřízen Státní úřad pro věci církevní, rozsáhlý úřad s pobočkami po celé zemi. Jeho součástí byli i tzv. církevní tajemníci. Ti na úrovni okresů a krajů kontrolovali činnost církví. Určovali výši platů duchovních a udělovali státní souhlas k duchovenské činnosti. Duchovenská činnost bez souhlasu církevního tajemníka byla trestným činem. Činnost církví bedlivě sledovala i tajná Státní bezpečnost (StB). Z obavy před ovládnutím ze strany orgánů totalitního státu vytvořily některé církve tajné paralelní (podzemní) struktury.

Návrat do života

Po roce 1989 mohou církve opět svobodně působit. Ze své závislosti na státu – zejména ekonomické – se ovšem vymaňují postupně. V prvních letech svobody došlo k obnovení vnitřního života církví. Byly obnovovány nejrůznější církev-

ní organizace a řeholní řády. Církev nezapomněly ani na své obecně prospěšné působení. Po více než čtyřiceti letech byly zřizovány církevní školy všech stupňů. Vznikají charity a diakonie, které vyvíjejí řadu činností např. na poli sociální péče. Tím odlehčují státu v plnění jeho povinností a ukazují, že osobní iniciativa a touha pomoci druhému bývají v péči o potřebné efektivnější než „všemocný“ stát. Např. všechny hospice, které působí v současné době na území České republiky, jsou provozovány církvemi a církevními institucemi.

Církevní majetek: vracet, nebo nevracet?

Otázka původního církevního majetku byla po roce 1989 předmětem mnoha polemik. Komunistický režim s úsilím zlomit jejich „moc“ odňal církvím nejruznějšími způsoby takřka všechn jejich majetek bez ohledu na to, zda sloužil k ekonomické činnosti, k nejruznějším obecně prospěšným aktivitám (školství, zdravotnictví, sociální péče) či k pastorační věřících. Při tomto zabavování církevního majetku zpravidla porušoval i své vlastní zákony. Zdálo by se, že nový demokratický režim bude chtít alespoň část těchto majetkových křivd napravit, podobně jako to učinil v případě fyzických osob, obcí či tělovýchovných organizací. Ukázalo se ovšem, že ani částečné navrácení majetku církvím nemá oporu na politické scéně. Jediným větším úspěchem tak zůstává přijetí dvou tzv. výčtových zákonů z let 1990 a 1991, na jejichž základě byly katolickým řeholním řádům vydány budovy jejich klášterů.

Měly církve nějaký majetek?

Zejména ve vztahu ke katolické církvi se pravidelně objevuje úvaha, že tato církev v minulosti svůj majetek nevladnila, ale měla jej pouze svěřený do správy od panovníka. Pokud by tomu tak skutečně bylo, neměla by katolická církev žádné morální právo na vrácení majetku. Že se jedná o názor mylný, je zřejmé. Například již v době první Československé republiky proběhla pozemková reforma. Majetek katolické církve pozemkové reformě podléhal stejně jako majetek jakýchkoliv jiných soukromých vlast-

Ideál chudé církve často slouží jako argument proti církevním restitucím. Na druhou stranu se od církvi očekává rozsáhlé celospolečenské působení. To však nelze realizovat v nemateriálních podmínkách.

níků. Naopak veřejný majetek reformě nepodléhal. O tom, že tzv. katolický majetek je v plném vlastnictví institucí katolické církve, nepochybovaly ani soudy komunistického totalitního režimu. Tvrzení, že církve v roce 1949 svůj majetek nevladnily, ale měly jej pouze zapůjčen, je spíše svědectvím o neochotě politické reprezentace nést odpovědnost za zločiny komunismu.

Potřebují církve majetek?

Ideál chudé církve často slouží jako argument proti církevním restitucím. Na druhou stranu se od církvi očekává rozsáhlé celospolečenské působení: starost o sociálně vyloučené a národnostní menšiny, ochrana před toxikomanii a alkoholismem, pomoc osobám v sociální nouzi, humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, provozování nemocnic a jiných zdravotnických zařízení, provozování škol, zařízení volného času mládeže apod. Takové aktivity nelze realizovat v nemateriálních podmínkách. Otázka církevního majetku má ovšem i další rozměr. Veřejnost negativně vnímá bezprostřední napojení církvi na státní rozpočet, především v otázce financování platů duchovních. Toto napojení je dáno ovšem právě tím, že stát církve zbavil jejich materiální základny. Alespoň částečné navrácení církevního majetku (či jiná forma kompenzace) se tak jeví jako nutná podmínka pro ekonomické osamostatnění církvi.

Vůle po shodě

Vláda České republiky se tento dlouho opomíjený problém pokusila v roce 2008 vyřešit na principu dohody. Aktéry

dohody měly být jak církve mezi sebou (vždyť i ty měly o majetkovém vyrovnání často rozdílné představy), tak církve ve vztahu ke státu. Návrh vlády vycházel z myšlenky kombinovaného zmírnění křivd. Menší část původního majetku měla být církvim fyzicky vydána – jednalo se zejména o majetek řeholních řádů katolické církve. Ty často žijí podle hesla „modli se a pracuj“, a zemědělský majetek jim tak umožňuje žít významný rys jejich spirituality. Zbylé majetkové křivdy měly být nahrazeny finanční kompenzací ve výši 83 mld. Kč. Tato částka se měla rozdělit mezi 17 církví a náboženských společností a měla jim být vyplácena v průběhu 60 let. Ani tento pokus nebyl úspěšný.

Čekat dalších 20 let?

Jak zmírnit církvim majetkové újmy z doby komunistické totality? Tato otázka je, bohužel, stále aktuální. Odkládání jejího zodpovězení z ní ovšem učinilo celospolečenský problém. Poškozenými v tuto chvíli již nejsou jenom církve. V důsledku platnosti tzv. blokačního zákona (§ 29 zákona o půdě) nelze původní církevní majetek převádět na jiné osoby. Velký rozsah zemědělské a lesní půdy je tak zákonem blokován. To způsobuje problémy především řadě obcí a měst. Díky blokaci pozemků je často znemožněna investiční výstavba a rozvoj poškozených obcí. Problém je často tak alarmující, že Svaz měst a obcí České republiky je v diskusi o církevních restitucích slyšet často nejhlasitěji. Pokud možno konsensuální vyřešení tohoto problému je v celospolečenském zájmu. Ústavní soud opakovaně poukázal na Parlament České republiky, na jehož půdě by tento konsensus měl vzniknout.

Jakub Kříž

Autor působí jako právník ve státní správě.

Hlavní průčelí bývalého Thunovského paláce ve Sněmovní ulici s nápisem *Salus rei publicae suprema lex esto!* Foto: Jiří Kopecký

SPOLEČNÉ DOBRO: PŘEŽITÁ VIZE?

Společné dobro musí být konečným cílem politického společenství

Na průčelí budovy, v níž zasedá Parlament ČR, čteme *Salus rei publicae suprema lex esto!* Blaho obce budiž nejvyšším zákonem! Princip společného dobra je hlásán jako nejvyšší požadavek na tvorbu zákonů a činnost zastupitelských orgánů a zprostředkovaně výkonné moci. A jak vypadá praxe?

Britská bílá kniha, *Reforming financial markets* (2009), je 170stránkový diskusní dokument, který Ministerstvo financí předkládá parlamentu. Systematicky probírá příčiny krize, shrnuje vládní zásahy a návrhy reforem a odpovídajících zákonů. Obsahuje návrh nové Rady pro finanční stabilitu (*Council for Financial Stability*) s ministrem financí v čele. Zápisy jednání rady budou publikovány s cílem posílit transparentnost finančních trhů a hospodářské politiky a zvýšit důvěru ve-

řejnosti. Pojem společného dobra (*public interest*) je v dokumentu implicitně přítomen, což odpovídá britskému pojetí vlády a vládnutí jako služby veřejnosti (*public service*).

Australský labouristický ministerský předseda Kevin Rudd (2009) spolu s týmem poradců publikoval programový dokument *Celosvětová finanční krize* (*The Global Financial Crisis*), kde píše o sociální spravedlnosti, o stabilitě bankovního systému jako veřejném dobru a v závěru, že „vláda... je pro společné

dobro, přijímající jak svobodu jednotlivce, tak spravedlnost...“

Koncept společného dobra ale není přijímán všeobecně. V březnu 2006 Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila návrh zákona o omezení provozu zastaváren v noční době. O měsíc později schválil návrh senát. Prezident republiky Václav Klaus jej však odmítl podepsat a vrátil jej zpět Sněmovně. Ta jej 23. května schválila dostatečnou většinou jako zákon 247/2006 Sb. o omezení provozu zastaváren a některých jiných

provozoven v noční době. Ještě předtím o prezidentově rozhodnutí diskutovali v *Radiožurnálu* jeden z předkladatelů zákona, poslanec za KSČM František Beneš, a tajemník prezidenta Ladislav Jakl.

Podle návrhu zákona nesmějí zastavárny přijímat zboží mezi 22. hodinou večer a 6. hodinou ráno. Navrhovatelé chtěli omezit obchodování s kradeným zbožím. Poslanec František Beneš říká, že návrh zákona „vychází vstříc požadavkům občanů, starostům měst a obcí“ a že „...je to zákon proti zlodějům, kteří kradou na ulicích, v restauracích při zavírací době a potom se potřebují svých věcí rychle zbavit. Je to zákon proti dealerům drog, proti vášnivým hráčům, kteří potřebují (okamžitě) získat peníze“.

Prezidentovo prohlášení, že návrh je „na hraně ústavnosti“, vysvětluje tajemník Jakl následovně: „Docela zásadním a brutálním způsobem se dotýká svobodného vlastnictví a svobodného nakládání se svým majetkem pro všechny vlastníky a podnikatele těchto živností,“ tj. zastaváren. A dodává: „...nejmenší zločinnost je v diktátorských režimech. Tyto režimy totiž vůbec nemají žádný problém omezit svobodu lidí a vytrubovat do světa, že to je v jejich zájmu, že to je v zájmu boje proti kriminalitě...“

Pro prezidenta a Ladislava Jakla je vrcholnou hodnotou svoboda podnikání a v jakémkoliv omezení vidí krok k diktatuře. Pro navrhovatele a starosty obcí, kteří zákon požadovali, je přední hodnotou pořádek v obci a vláda práva a jsou přesvědčeni, že vlastnické právo a podnikatelská svoboda (v zákonném rámci) navrhovaným zákonem omezeny nejsou...

Princip společného dobra hledá rovnováhu, ukazuje k ideálu svobody v řádu, ke svobodě spojené s odpovědností za druhé a dobrý společný řád. Tento princip je propracován v sociální nauce Církve a umožňuje obecnější filosoficko-teologickou diskusi.

Společné dobro

(*bonum commune*, obecné blaho)

Společné dobro je jeden z hlavních principů sociální nauky Církve. Dokonce je jedním z tradičních principů katolické etiky ještě od dob, než se z ní vyčlenila sociální nauka.

Podle *Katechismu katolické církve* se jím rozumí „souhrn podmínek společenského života, které jak skupinám, tak jednotlivým členům dovolují úplnější a snazší dosažení vlastní dokonalosti“ (KKC, § 1906). Zahrnuje tři prvky:

I. veřejná moc, která respektuje základní práva každé lidské osoby;

II. určitá úroveň společenského blahobytu, zajišťující každému materiální podmínky pro důstojný život;

III. veřejná moc, která zajišťuje stabilní, bezpečný a spravedlivý řád v zemi.

Stojí za to ocitovat příslušné paragrafy *Katechismu*, který používá termín „obecné dobro“:

§1907: *Na prvním místě předpokládá respektování osoby jako takové. Ve jménu obecného dobra je veřejná moc zavázána respektovat základní a nezadatelná práva lidské osoby. Společnost je povinna dovolit každému svému členovi uskutečnit své vlastní povolání. Obecné dobro spočívá zvláště v podmínkách pro uplatňování při-*

rozených svobod, které jsou nezbytné pro plný rozvoj lidského povolání: tedy v právu „na jednání podle správných příkazů svého svědomí, na ochranu soukromého života a na spravedlivou svobodu i ve věcech náboženských“.

§1908: *Na druhém místě obecné dobro vyžaduje společenský blahobyt a rozvoj skupiny samé. Rozvoj je souhrnem všech sociálních povinností. Jistě, vládní moc musí rozhodovat ve jménu obecného blaha mezi různými jednotlivými zájmy. Musí však každému zpřístupnit to, co tento jedinec potřebuje, aby mohl vést opravdu lidský život: potravu, oblečení, zdraví, práci, výchovu a kulturu, pravdivou informaci, právo založit si rodinu atd.*

§1909: *Obecné dobro zahrnuje konečně mír; to znamená stálost a bezpečnost spravedlivého řádu. Předpokládá tedy, že veřejná moc zaručuje čestnými prostředky bezpečnost společnosti i jejích členů. To je základem práva na oprávněnou osobní i kolektivní obranu.*

Katechismus výslovně ukládá zajistit podmínky I a III „veřejné, vládní moci“, jako její prvotní úkol. Podmínku II můžeme chápat jako úkol pro veřejnou sféru jako celek, pro veřejnou moc všech úrovní i občanskou společnost. Podle pastorální konstituce *Gaudeum et spes* (§ 74) je obecné dobro dokonce smyslem, konečným cílem politického společenství. Je tedy vlastním legitimačním principem státu.

Kompendium sociální nauky Církve staví zásadu společného dobra jako první zásadu sociální nauky, následovanou zásadami univerzálního určení statků, subsidiarity, participace a solidarity.

V *Kompendiu sociální nauky církve* se píše:

§164: *Z důstojnosti, jednoty a rovnosti všech osob vyplývá především princip společného dobra, k němuž musí směřovat každý aspekt společenského života, protože v něm nachází plnost svého smyslu...*

Společné dobro nespočívá v prostém souhrnu jednotlivých dober každého subjektu příslušejícího ke společnosti. Jelikož patří všem i každému, je a zůstane společné, protože je nedělitelné a protože jedině společně je možno toto dobro získat, zvětšovat a střežit, a to i vzhledem k budoucnosti. Stejně jako mravní jednání jednotlivce se naplňuje uskutečňováním dobra,

Princip společného dobra hledá rovnováhu, ukazuje k ideálu svobody v řádu, ke svobodě spojené s odpovědností za druhé a dobrý společný řád.

Iustitia et Clementia. Foto: hoocher.com

tak také společenské jednání dosahuje svého naplnění, když se uskutečňuje společné dobro. Společné dobro je tudíž možné chápat jako sociální a komunitní rozměr mravního dobra.

V této souvislosti ještě upozorním na dvě myšlenky z poslední encykliky Benedikta XVI. *Caritas in veritate*.

Její východisko vidím v antropologii založené na dynamice lásky (§ 1), která podněcuje lidi, aby se zasazovali o spravedlnost a pokoj – tedy prvky společného dobra. „Každý z nás nalézá své dobro, když přijme plán, který s ním Bůh má.“ Jeho uskutečňováním nacházíme své štěstí a svobodu. Tak je podle Benedikta XVI. spojen náš životní úkol se společným dobrem.

Benedikt XVI. několikrát připomíná sociální nauku Církve. Na jednom z nejvíce výmluvných míst píše, že sociální nauka odpovídá na „dynamiku přijaté a darované lásky“ a označuje ji za *caritas in veritate in re sociali*: zvěst pravdy o lásce Kristově ve společnosti (§ 5).

Domnívám se, že naznačují směr pro úvahy o životě každého z nás i naší společnosti.

Zakotvení konceptu v dějinách

Katechismem stanovené úkoly veřejné moci se do určité míry shodují s povinnostmi dobré vlády v řadě starých textů zvaných „zrcadlo prince“, jako je např. vlastní životopis Karla IV. *Vita Caroli*, který byl psán zároveň jako učebnice a příklad pro jeho nástupce. Pro ekonomu je zajímavé, že podobná je též formulace „tří povinností vládců v systému přirozené svobody“ podle Adama Smithe (*Bohatství národů*, kniha IV, kapitola IX.). Tyto povinnosti jsou však ve srovnání se sociální naukou Církve užší v bodě II (podle uvedeného výčtu v *Katechismu*), týkajícího se společenského blahobytu a důstojného života lidské osoby. Vládců je povinen zajistit:

1. bezpečí před útokem z vnějšku a zločinem uvnitř;
2. spravedlnost – pevnou, spolehlivou vládu práva, včetně občanské svobody v naší době;
3. veřejné práce – nezbytnou infrastrukturu, na kterou soukromá iniciativa nestačí.

Totalitní hrozba

Pojem společného dobra, spolu s přesvědčením, že jeho náplň dovedeme spolehlivě racionálně odvodit, nese v sobě totalitní hrozbu. Skutečně, i když tato hrozba není právě aktuální, je reálná a upozornění na ni je potřebnou součástí úvah o společném dobru. Dokumentuje to jak nedávná evropská historie, tak i pohled na ty části světa, kde převládá fundamentalistické pojetí víry nebo ideologie. Evropská civilizace této hrozbě v minulosti čelila svým osobitým rysem politické kultury: oddělením moci světské a duchovní. Moderní liberální (konstituční) demokracie připojila ústavní princip striktního oddělení moci zákonodárné, výkonné a soudní a přijala deklaraci základních lidských práv jako výchozí rámec pro ústavu a další zákony. Pro budoucnost státnický přístup usiluje o nesnadný soulad liberálních, konstitučních a předkonstitučních principů a svobod a základního hodnotového a konstitučního konsensu, který je pro demokracii nezbytný.

Nejsou-li plněny, vládce a stát nemá dostatečnou legitimitu, ztrácí podporu obyvatel a hroutí se při vnějších otřesech a krizích. Zatímco povinnosti vládců ve Smithově formulaci představují minimum řádného státu, *Katechismus* pojímá vládcovy povinnosti širše. Staví ideál, morální závazek pro společenské úsilí. Porovnáme-li tyto dvě varianty s naší dnešní realitou, patrně usoudíme, že náš stát v určitých ohledech (Adam Smith, bod 2.) neplní spolehlivě ani minimum, v jiných ohledech (Adam Smith, bod 3; *Katechismus*, prvek II.) se blíží ideálu *Katechismu*, ve srovnání s ostatními členy EU na velmi dobré úrovni.

O roli vládců mluví ale již Starý zákon, kde je spravedlnost prvotní ctností krále. Spravedlností se má král snažit vyrovnat Bohu. Spravedlivě soudit je jeho první povinností, následuje povinnost být vojevůdcem. V *První knize Samuelově* 8,20 se např. uvádí: *Náš král nás bude*

soudit a bude před námi vycházet a povede naše boje. V První knize královské 10,9 zase: Protože si Hospodin zamiloval Izraele na věky, ustanovil tě králem, abys zjednával právo a spravedlnost. A v knize Přísloví 8,15 se píše: Hlas moudrosti. Skrze mne kralují králové a vydávají spravedlivá nařízení vládců.

A dále *Přísloví 21,3*: (o králi) *Prosazovat spravedlnost a právo je před Hospodinem výbornější než oběť.*

Aristoteles a Tomáš Akvinský čtenáře odkazují na přirozenost člověka, tj. na charakteristiku člověka jako druhu. *Člověk je od přírody společenským, politickým tvorem* (Aristoteles: *Politika*, 1253 a3). Aristoteles tedy předpokládá, že člověk má druhovou přirozenost, ve smyslu souboru určitých základních charakteristik, vlastních člověku jako živočišnému druhu. Tento pojem je v současnosti zpochybňován, domnívám se, že neuváženě. Prvním přiblížením k němu je význam pojmu „člověk“; co jím rozumíme, když čteme, že řekněme věstonická Venuše je prvním uměleckým výtvozem člověka na našem území.

Věčná otázka: Co je člověk?

Život v rodině a společenství je jednou z těchto charakteristik lidské přirozenosti, dalšími jsou vybavenost rozumem a svoboda rozhodování. Ze společenskosti

Sociální nauka Církve je službou lásky, ale v pravdě. Bez pravdy, bez důvěry a bez lásky k pravdě neexistuje společenské svědomí ani odpovědnost. (*Caritas in veritate*, 5)

a rozumnosti člověka odvozuje filosofie, od Aristotela počínaje, principy přirozené morálky. Aristotelsko-tomistický je též pojem „vlastní dokonalosti“ v definici společného dobra a její dosažení jako životní cíl člověka, jeho „povolání“. (Povolání člověka zdůrazňuje a osvětluje Benedikt XVI. ve své poslední encyklice *Caritas in veritate*, § 16–19.) Postmoderna zpochybňuje tato klasická východiska a pojmy. Nenabízí však alternativu kromě nezakotveného voluntarismu, který vyúsťuje v dehumanizaci kultury.

Dalším, charakteristickým rysem člověka je kultura ve smyslu způsobu života zakotveného ve sdílených hodnotách, sdílené životní moudrosti a umění společného i osobního života. Společenská a kulturnost člověka spolu úzce souvisí: kultura je společenským jevem a společnost musí být vybavena vhodnou kulturou, jinak by nepřežila. Pojem společného dobra je nutno chápat jako nezbytnou součást kulturního, hodnotového vybavení každé společnosti, součást životní moudrosti, která umožňuje společnosti žít a prosperovat. Pokud se pojem společného dobra vytratí z obecně uznávaných hodnot, musí to mít pro společnost nepříznivé důsledky. „Správná“ kultura, tj. kultura adekvátní existenciálním úkolům společnosti, je nezbytným vybavením pro přežití. V případě společného dobra jde o hodnotu potřebnou pro vnitřní organizaci společnosti.

Jak píše Roger Scruton ve svém *Slovníku*, všechny politické doktríny se za-

kládají na nějaké hypotéze o lidské přirozenosti. Je poučné zamyslet se z tohoto hlediska nad ideologiemi: co o člověku předpokládá klasický liberalismus, neoliberalismus, socialismus a srovnávat je s křesťanskou či jinou náboženskou představou o člověku (o křesťanském katolickém pojetí viz opět *Katechismus katolické církve*, II. oddíl, 1. kapitola, § 355). Prvotním argumentačním zdrojem sociálního učení je přirozené právo, jehož poznání je možné cestou rozumu. Od II. vatikánského koncilu je tento zdroj obohacen o antropologii a kristologii (*Common Good* 1966: § 44–47, 29)

Sporná je stabilita, či stálost lidské přirozenosti: ideologie, které usilují o násilnou přeměnu společenského řádu a následnou převýchovu člověka, implicitně předpokládají, že lidská přirozenost buď neexistuje, nebo je měnitelná: „lidské sobectví či hrabivost lze změnou životních podmínek a převýchovou vymýtit“.

Sporný je též stupeň či význam společenskosti, vztahu člověka k lidskému společenství. Aristoteles, a Tomáš výslovně (*Summa Theologica*, II-II, q. 58, 7 ad 2; q. 64, 2), pojmají společnost organicky, chápou člověka jako část celku. Společné dobro obce je odlišné od dobra kteréhokoliv jedince a je mu nadřazené. Jak jsme viděli v *Kompéndiu*, dnešní katolická sociální nauka tento rozdíl uchoťvává, ale toto integrální pojetí teologicky zdůvodňuje teologickou antropologií – lidskou přirozeností – a vyvažuje je

lidskými právy (deklarace *Dignitatis humanae*). George Weigel v této souvislosti píše o „katolické revoluci lidských práv“, která významně přispěla k rozkladu socialismu a demokratizaci v mnohých zemích (viz Míčka, odst. 5.5.2).

Toto je mimořádně důležitý a aktuální vývoj. Podle teologa Václava Ctirada Pospíšila (2007) přijetí moderních liberálních hodnot, svobody, lidských práv a demokracie katolickou církví bylo, vedle zkušeností s totalitními režimy, umožněno zárodečnou přítomností těchto hodnot v křesťanském pojetí Boha jako Trojice.

Proč je princip společného dobra zpochybňován?

V politologii se odpovídající teoretický rámec obvykle formuluje jako spor mezi liberalismem a komunitarismem (Josef Velek, ed. 1997). Liberalismus vychází z lidských práv, individuální svobody a rovnosti, komunitarismus vychází ze společenskosti člověka a společenských podmínek pro lidský život. Zdroj sporu je v rozdílných pojetích člověka – zda člověk žije pod Stvořitelem daným morálním řádem, nebo zda tento řád vytváří – a jeho vztahu ke společnosti – co je prvotní? (Pavel Barša 1999).

Domnívám se, že určitá část sporu u nás vychází z nepochopení podmínek, v nichž liberalismus vznikl. Liberalismus zobecňoval zkušenost Anglie v 18. století, že hospodářská svoboda, která umožňuje podnikání, vede k prosperitě i k osobnímu rozvoji a k růstu sebevědomí širších společenských vrstev. Pojetí spravedlnosti spočívající na zvykovém právu a ideálů vlády zákona a vlády podřízené zákonu jako pořádacího principu života, bylo v Británii považováno za dané (píše o tom F. A. Hayek, „Zásady liberálního společenského řádu“). Ve společenských podmínkách byl již zakotven tento hlavní princip společného dobra. Při přenosu ideálů liberalismu do jiného prostředí, zejména do našeho prostředí v devadesátých letech minulého století, tato nezbytná součást liberálního ideálu individuální svobody zůstala v pozadí. Ve zvulgarizované ideologii mnoha našich zákonodárců je vláda práva dokonce omezením svobody podnikání.

Sedm principů veřejného života

- 1) *Selflessness* – nezištnost: rozhodovat čistě podle veřejného zájmu.
- 2) *Integrity* – poctivost: vyhýbat se jakýmkoliv závazkům, které by mohly ovlivnit výkon veřejné funkce.
- 3) *Objectivity* – nestrannost: rozhodovat podle zásluh, bez klientelismu, „já-na-bráchismu“, nepotismu.
- 4) *Accountability* – politická odpovědnost: být přístupný jakékoliv (funkci nebo činnosti adekvátní) vnější kontrole.
- 5) *Openness* – otevřenost, transparentnost: zadržet nebo omezit informace pouze ve zdůvodněném případě veřejného zájmu.
- 6) *Honesty* – čestnost: zveřejnit jakékoliv soukromé zájmy, které mají vztah k veřejným povinnostem a vyřešit konflikt veřejného a soukromého zájmu tak, aby byl veřejný zájem ochráněn.
- 7) *Leadership* – vést příkladem.

Ve Velké Británii se s pojmem společného dobra běžně a smysluplně operuje ve veřejné debatě. Užívá se termín *public interest* – veřejný zájem. Dobrým příkladem je model chování veřejného činitele ve formě sedmi principů veřejného života, které vypracoval „Výbor pro etické standardy ve veřejném životě“ (*Committee on Standards in Public Life*). Výbor ustavil konzervativní ministerský předseda John Major v roce 1994 a jeho úkolem bylo „zkoumat soudobé znepokojení nad (poklesem etických) standardů chování všech veřejných činitelů (*holders of public office*), včetně řízení finančních a obchodních činností, a doporučit změny současných pravidel, takové, které by zajistily dodržování nejvyšších standardů poctivosti ve veřejném životě.“

O dva roky později vydala konference biskupů Anglie a Walesu prohlášení *Společné dobro a sociální učení katolické Církve* (*Common Good and the Catholic Church's Social Teaching*), které významně ovlivnilo veřejnou debatu v období před parlamentními volbami. Zmíním se pouze o dvou jeho myšlenkách. (1) Biskupové varují před neoprávněnými ideologickými závěry z „technické ekonomické metody“, zejména tedy hlásání ideologie, že pro dobro společnosti je nejlépe,

když každý jednotlivec sleduje svůj sebezájem. (2) Veřejné autority by neměly podlehnout ideologické představě, že trh se nemůže mýlit. Zejména by si měly uvědomovat, že neomezený volný trh má tendenci znevýhodňovat chudé.

Po zkušenostech minulého desetiletí je zřejmé, že to byla vskutku prorocká slova.

Další část sporu mezi liberalismem a komunitarismem je nedorozuměním. Jedno z nejznámějších se týká poznámky bývalé britské premiérky Thatcherové, že „nic takového jako společnost neexistuje“ (*There is no such thing as society*). Paní Thatcherová jí reagovala na častou argumentační linii obhájců u trestního soudu, že vina za ten který zločin je na společnosti, která pachatele nepravosti vychovala.

Ovšem základní část sporu je ve skutečném ideovém rozdílu a vychází z rozdílného pojetí člověka a existence či neexistence objektivního morálního řádu. Současná krize, doufejme, povede k lepšímu porozumění.

Luděk Rychetník

Příspěvek vychází z přednášky autora pro symposium Opus bonum „Je to člověk, o kterého tu běží“, které proběhlo v Břevnovském klášteře 24. října 2009. Převzato z časopisu Universum 2009/4.

Foto: unobserver.com

Pojem společného dobra je nutno chápat jako nezbytnou součást kulturního, hodnotového vybavení každé společnosti, součást životní moudrosti, která umožňuje společnosti žít a prosperovat. Pokud se pojem společného dobra vytratí z obecně uznávaných hodnot, musí to mít pro společnost nepříznivé důsledky. „Správná“ kultura, tj. kultura adekvátní existenčním úkolům společnosti, je nezbytným vybavením pro přežití. V případě společného dobra jde o hodnotu potřebnou pro vnitřní organizaci společnosti.

Literatura:

Aristoteles: *Politika*

Pavel Barša: *Politická teorie multikulturalismu*, CDK, Brno 1999

Benedikt XVI.: *Caritas in veritate*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2009

Committee on Standards in Public Life 1985, *Summary of the Nolan Committee's First Report on Standards in Public Life* (www.archive.official-documents.co.uk/document/parlament/nolan/nolan.htm)

The Common Good and the Catholic Church's Social Teaching. Statement by the Catholic Bishops' Conference of England and Wales, 1996

Dignitatis humanae, deklarace 2. vatikánského koncilu, 1965

Gaudeum et spes, pastorální konstituce, 1965

F. A. Hayek: „Zásady liberálního společenského řádu“, v T. Ježek, *Zásady liberálního řádu*, Academia 2001

Katechismus katolické církve (www.katechismus.cz)

Kompendium sociální nauky Církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2008

Roman Míčka: *Michael Novak a jeho teologie demokratického kapitalismu*, L.Marek, Brno 2009

Václav Ctirad Pospíšil: *Jako v nebi, tak i na zemi*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007

Reforming financial markets, HM Treasury White paper, The Stationary Office London 2009 (www.hm-treasury.gov.uk/d/reforming_financial_markets080709.pdf)

Kevin Rudd: „The Global Financial Crisis“, *The Monthly*, February 2009 (český překlad: Celosvětová finanční krize) (www.cssd.cz/inews/nazory-a-komentare/celosvetova-financni-kriize-kevin-rudd)

Tomáš Akvinský: *Summa Theologica* (podle: www.hyoomik.com/aquinas/commongood.html)

Josef Velek, ed.: *Spor o liberalismus a komunitarismus*, Filosofia, Praha 1997

DIALOG SPÁSY

Dialog není cílem, ale prostředkem k poznání pravdy

Slovo dialog se objevuje velmi často. Setkáváme se s ním dnes a denně ve sdělovacích prostředcích, mluví se o nutnosti dialogu v rodinách, s mládeží, mezi národy, církvemi... Když si však poslechneme nějakou diskusi třeba v televizi, nevěříme často svému sluchu; lidé mnohdy neznají ani základní pravidla dialogu, což souvisí s myšlenkovou „pohublostí“ a také s etickou nepřipraveností přijmout jiný názor (a třeba v důsledku poznání pravdy změnit své jednání). Rovněž dokázání omylu protivníka se často chápe jako útok na jeho osobnost, mnohy se najde „vysvobození“ tvrzením, že „každý má svou pravdu“.

Dialog jako způsob hledání pravdy

Dialogické hledání pravdy není nic nového. Nalézáme je u starých antických filosofů Sókrata, Platóna, Aristotela a jiných. Aristoteles ve své *Metafyzice* tvrdí, že „chceme-li nalézt pravdu, je nutno nejprve vzít v potaz názor těch, kteří smýšlejí jinak.“ To je velmi závažné tvrzení, které by mohlo vést k omylu, že na pravdě je třeba se nějak dohodnout. Ale tak to Aristoteles nemyslel. Šlo mu o to zjistit, zda druhý uvažuje stejně, tedy jestli druhému správně rozumíme, jestli jsme opravdu pochopili, co chce ten druhý svým tvrzením vyjádřit. Platón ve *Faidónu* vkládá do úst Sókrata otázku vůči těm, kteří s ním diskutují. Sókratés se jich znovu ptá, aby se ujistil, že jim dobře rozumí: *Je to, Simmio a Kebete, to, co teď máme uvážít? Oni řekli: Ano, je tomu tak. – Jen aby nám nic neušlo, podotýká k tomu Sókratés.*

Nikolai Ge, Co je pravda – Kristus a Pilát (1890)
Foto: en.wikipedia.org

Základní pohnutkou k dialogu je láska k druhému (k Bohu, k člověku), láska, která hledá dobro druhého, skutečné dobro založené na pravdě. Cílem dialogu je společné hledání pravdy.

Pravidla dialogu

Smysluplný dialog musí mít svá pravidla, jinak skutečně dochází k tomu, že se mluví páté přes deváté a k ničemu to nevede. Mnozí se snaží pouze uplatnit své „řečnické umění“ či ukázat svou intelektuální převahu. Tím ovšem může výrazně utrpět pravý smysl a cíl dialogu: dojít k poznání pravdy. Světec 13. století svatý Tomáš Akvinský a s ním všichni, kteří ctili kulturu dialogu, docházeli k nutnosti vytvořit pravidla, jak dojít k poznání pravdy.

Svatý Tomáš několik let konal pravidelné rozhovory, které jsou sebrány

ve spisu *Quaestiones disputatae*. Z těchto disputací jsou patrná tato pravidla:

1. Pravda je tak velká hodnota, že je nutné při hledání odstranit veškeré předsudky a předem učiněné závěry.

2. Z atmosféry hledání musí být zřejmé, že nejde o „potvrzení“ jedincova „já“ (vidíte, já jsem vám říkal, že jsem měl pravdu), nýbrž o pravdu jako takovou.

3. Cílem dialogu je společné hledání pravdy.

4. Správné pochopení partnera vyžaduje nutnost naslouchat a přesvědčit se, zda správně rozumím jeho námítkám (opakem je podsouvání myšlenkových závěrů, které oponent vůbec tak nemyslel).

5. Je potřeba shodnout se na společném východisku, které obě strany pokládají za pravdivé, držet se ho a od něj vycházet ke sporným bodům.

6. Pokud je zřejmé, že se partner mýlí, je projevem skutečné lásky, pomoci mu nalézt cestu k poznání pravdy. (Jeden ze současníků svatého Tomáše dosvědčuje, že dokázal vyvrátit tvrzení protivníka tak, jako když někdo vede žáka.) Dialog tedy není cílem, ale prostředkem k poznání pravdy.

7. Ze závěru dialogu musí být patrné, že vítězem není ten, kdo dokázal pravdu, ale každý, kdo svobodně přijme pravdivý závěr. To platí v plné míře i o „poražených“.

Nutno říct, že tato pravidla budou asi těžko překonána. Můžeme však doufat, že budou znovu objevena. S tím, kdo miluje pravdu, je možné vždy vést dialog.

Dialog vytvářejí dva

Pro dialog je příznačné, že jej vytvářejí dva (*dia-logos*). Není nutné připomínat rozšířený zlozvyk, že dotyčný vede monolog, opíjí se svou velikostí, spokojeně přijímá své závěry, v lepším případě se diví, že druhý nic neříká. To se může pochopitelně objevit i při nejintimnějším dialogu, který nám nabízí Bůh v modlitbě. Modlíme se „buď vůle tvá“ a v odpověď našeho „dialogu“ zazní „buď vůle má“. Pokud se nenaučíme naslouchat Bohu a podřizovat svou vůli jeho hlasu, stěží se dá očekávat, že bychom dokázali vést správný dialog s člověkem. Základní pohnutkou k dialogu je láska k druhému (k Bohu, k člověku), láska, která hledá dobro druhého, skutečné dobro založené na pravdě.

Bůh, původce dialogu

V Prvním listě svatého apoštola Jana čteme: *V tom záleží jeho láska: ne že my jsme milovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako smírnou oběť za naše hříchy.* (1 Jan 4,10) Tato výpověď má pro nás nesmírnou cenu: Bůh navázal s člověkem nejužší dialog, jaký je vůbec možný. Sám udělal první krok (oslovil nás jménem) a pronikl do intimní sféry života každého, který se otevře jeho hlasu. Vznik dialogu má svůj původ v lásce a dobrotě Boží. Bůh s námi komunikuje pro naše dobro, proto, aby nám ukázal cestu k pravé spáse, která není myslitelná bez jistoty, že můžeme nalézt pravdu. Bůh od nás neočekává dokonalost, nevidí v nás připraveného partnera, který je schopen komunikace na jeho úrovni. Vidí nás očima lásky a chce nám ukázat to, co máme vidět, abychom byli šťastní. Láska Boží neočekává vděčnost (to by se načekala), promlouvá k nám a vyzývá k odpovědi pro naše dobro. Tedy zcela nezištný, nesobecký, otcovský, svobodu šetřící zásah Boží do intimity našeho života. Proč? Má nás opravdu rád.

Tak, jak to dělá Bůh

Boží láska v nás vzbuzuje touhu předávat pravdu o spáse. To, že jsem věřící, je Boží dar. Mnozí tento dar nemají, jiní žijí v mylné víře, někteří víru přímo napadají a pronásledují věřící. To zajisté Bůh nechce. Nebeský Otec nám dává poslání jít až na kraj světa a získávat učedníky...

Učitelé dialogu Aristoteles, Platón a svatý Tomáš Akvinský
Benozzo Gozzoli, Sláva svatého Tomáše, detail (1485). Foto: wikiwak.com

Nikdy se nesmí zeslabovat nebo přehlížet pravda. Vždyť přece jde o to dojit k pravdivým závěrům. Nebezpečí se skrývá především v postoji, že není důležité, kdo má pravdu, hlavně že si pěkně popovídáme a potom se v „lásce“ rozejdeme. Takový postoj nemá s láskou mnoho společného, protože láska jde ruku v ruce s pravdou.

(srov. Mt 28,18–20). Mnozí lidé jako by nechtěli slyšet, zdráhají se, hledají „své“ pravdy o spáse... avšak Bůh nemlčí, hledá, přichází s láskou za ztracenými ovce a oslovuje je. Trpělivě čeká, až budou chtít slyšet jeho hlas. Pěkně to vyjadřuje papež Pavel VI.:

Dialog spásy je určen všem do jednoho. Neohlíží se na žádné rozdíly (srov. Kol 3,11). Proto také náš dialog má být všeobecný, to je katolický, jak jen jsme

toho schopni. Je určen pro všechny s výjimkou těch, kteří se mu raději vyhnou, nebo budou jen předstírat, že se ho chtějí účastnit. (Ecclesiam suam, III Dialog)

Bůh oslovuje člověka, předchází jeho „ano“. Podobně křesťan oslovuje nevěřícího (či mylně věřícího) a trpělivě nabízí prostřednictvím dialogu pozvání k Boží spáse.

Bůh svěřil dialog spásy své Církvi. To je její vlastní poslání: nabízet a šířit Kristovu spásu. Jak? Podobně jako náš Pán Ježíš Kristus: s láskou, trpělivostí, s pokorou, znalostí Otce, s touhou přivést druhé k plnosti pravdy o spáse. S dialogem, jako prostředkem k poznání vlastní cesty ke spáse.

Známky dialogu

V tomto bodě není tak důležité, jestli vedeme dialog s ateistou, nekřesťanem či odloučeným bratrem nebo sestrou. Pro každého katolíka platí stejné zásady: dialog vést s pokorou a otevřeností v katolickém duchu (to ovšem vyžaduje zakotvenost v modlitbě, ve víře a ve znalosti nauky) a mít srdce očistěné Kristovou láskou. To jsou předpoklady, aby dialog mohl vůbec začít. S tím jsou spojeny i tyto požadavky:

1. Ovzduší důvěry a svobody. Do dialogu vstupují sice jako katolíci, avšak s otevřeností pro otázky, pochybnosti či nesouhlas partnera. V žádném případě nesmí být dialog poznamenán nějakou povýšeností, že mám recept na pravdu. Oč víc jsem přesvědčen o pravosti katolické církve jako založené Kristem, o to víc by mě to mělo vést k tomu, abych dialog vedl s bázní a pokorou. Není možné nikoho nutit k přijetí víry (to nedělá ani Bůh), avšak je možné druhému pomoci odstranit předsudky anebo formulovat jeho víru či postoj k Církvi. S tím souvisí i nutnost trpělivosti a ochoty druhého vyslechnout.

2. Znalost nauky a jasná formulace souvisí s vyjasněním pojmů a postojů. K tomu je potřeba vyslechnout jeden druhého a udělat si na to čas. V nemalé míře je potřeba vnitřní kázně i schopnosti argumentovat. Musíme najít společné východisko dialogu, tedy bod, ve kterém ještě panuje mezi námi shoda. Od něj teprve můžeme postupovat k momentu, kde se názorově rozcházejí. Tak zabráníme chaotickému „šermování“ argumenty, přeskakování od jednoho problému k druhému. Když si vyjasníme jeden bod a dojdeme ke shodě, můžeme postupovat dále. Pokud ke shodě nedošlo, můžeme problém opustit jako momentálně neřešitelný a zaměřit dialog na jiné téma, které nevyžaduje vyřešení předchozího. Nemá však cenu potýkat se s problémem, který je jen důsledkem nějaké hlubší názorové neshody.

3. Nesmí se nikdy zeslabovat nebo vůbec přehlížet pravda. Vždyť přece jde o to dojít k pravdivým závěrům. Nebezpečí se skrývá především v postoji, že není důležité, kdo má pravdu, hlavně že si pěkně popovídáme a potom se v „lásce“ rozejdeme. Takový postoj nemá s láskou mnoho společného, protože láska jde ruku v ruce s pravdou. Že dialog proběhne s rozvážností, úctou a otevřeností, by mělo být samozřejmostí.

4. Umět přijmout svou nedokonalost i dějinné „prohry“ členů Církve. Špatný život jednotlivých katolických křesťanů v dějinách Církve je častou námitkou oponentů. Tato argumentace není sice z hlediska poznání podstaty Církve

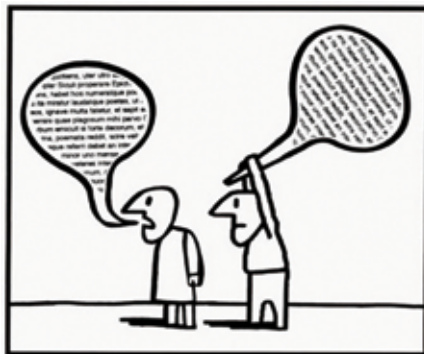

Foto: filosurfarvalpacos.blogspot.com

Z atmosféry hledání musí být zřejmé, že nejde o „potvrzení“ jedincova „já“.

Ze závěru dialogu musí být patrné, že vítězem dialogu není ten, kdo dokázal pravdu, ale každý, kdo svobodně přijme pravdivý závěr.

tak důležitá, avšak pro dialog může být někdy nepřekonatelnou překážkou. Proto je třeba do dialogu vstupovat již s vědomím, že jsme společenstvím hříšníků (a že i já jsem hříšník) a pokusit se rozlišit, co je lidské a co je Boží. Potom může víc vyniknout Boží prvek v Církvi. Právě na tomto základě se může rozvinout plodný dialog o tom, co je vlastně podstatou Církve.

5. Posilovat se v tom, co nás sblížíje. Pokud se jedná o křesťany, je to především společná modlitba za jednotu Církve, otevřenost vůči Božím vedení a také prosba o světlo Svatého Ducha pro společné hledání pravdy. Buďme vděční za vše, na čem se můžeme shodnout; třeba v etickém pohledu na řešení kriminality mládeže. Pokud to bude možné, opírat se o společné prameny víry (s odloučenými bratry třeba o Boží zjevení v Písmě svatém). Není třeba se tvářit, že nás nic nerozděluje (to by byla přece lež), není však možné plakat nad rozbitou vázou, když je potřeba ji poslepat.

6. Svůj křesťanský postoj potvrzovat životem. Víme velmi dobře, jak trapně vypadá člověk, který vzletně mluví

o tom, jak by se mělo žít, a pak se objeví závažné rozpory mezi slovem a činem. To může být také na překážku dialogu. Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio* nás právem napomíná:

Katolíci věřící... především však musí upřímně a pozorně uvažovat o tom, co je třeba obnovit a vykonat ve vlastní katolické rodině, aby její život vydával věrnější a jasnější svědectví o učení a institucích, které jí Kristus světil prostřednictvím apoštolů. (UR 4)

Poznáte pravdu, a pravda z vás udělá lidi svobodné (Jan 8,32)

Bůh je Pravda a v něm se poznáváme jako v zrcadle. Správný dialog vede k pravdě, k pravdě nedělitelné, jediné, spasitelné, kterou předal sám Bůh své Církvi. Někteří vědí víc, mnozí vědí málo, je mnoho těch, kdo hledají a čekají, že poznají pravdu, která je osvobodí. Naleznou však lidi ochotné, vzdělané, zapálené, proniknuté duchem Boží pravdy a lásky? Uvědomujeme si, jakou máme povinnost a zodpovědnost? Bůh dává a nečeká, až budou lepší podmínky. Teď je doba příhodná, teď je ten den spásy. Jsme dlužní světu dialog spásy. Láska k pravdě je cestou i pro nás. Papež Jan Pavel II. v encyklice *Ut unum sint* potvrzuje tuto cestu:

Láska k pravdě je nejhlubším rozměrem opravdového hledání plného společenství křesťanů. Bez této lásky by nebylo možné čelit objektivním teologickým, kulturním, psychologickým a sociálním obtížím, s nimiž se při zkoumání neshod setkáváme. S touto vnitřní a osobní dimenzí je nerozlučně spjat duch lásky a pokory. Lásky k mému protějšku, a pokory vůči odhalované pravdě, která může vyžadovat revizi tvrzení a postojů.

Jiljí Příkaský OP

převzato z časopisu *Amen* 1/2000

Použitá literatura:

Pieper Josef: *Tomáš Akvinský*, Vyšehrad 1997
Fiores, Goffi: *Slovník spirituality*, Karmelitánské nakladatelství 1999

Pavel VI.: *Ecclesiam suam*, Vatikánské dokumenty III, CMBF Litoměřice

Hans Buob: *Povolání k vydanosti*, Karmelitánské nakladatelství 1995

Jan Pavel II.: *Ut unum sint*, Zvon 1995

Vybíráme z redakční pošty

Také jsem našel v elektronické poště výzvu k ochraně před importem Santy. Ani mne moc neoslovila a už neosloví, protože jsem ji smazal. Ale jasně si vzpomínám, že mi při letmém čtení bleskla hlavou stejná myšlenka, jako když dostávám otázku: „Kdy máš svátek?“ Obvykle na to reaguji zděšeným: „Vždyť ještě nejsem po smrti!“

Když jsem byl mladší, snažil jsem se poctivě vysvětlit, že jsem nic tak záslužného neudělal, abych byl prohlášen za svatého, a že svátek svého patrona slavím na den Slovenského národního povstání, protože mám na to větší klid. Lidé mají však tendenci svátkovat kde co, aniž by chtěli oslavovat to, co si oslavu zaslouží. Prostě mají v myslích spíše hody než úctu a obdiv. Připouštím, že hody k oslavám a vzpomínání patří, stejně jako k nim patří i meditace, pouť, mše i půst. Pro děti jistě vzpomínka na hody a dárky tak trochu kompenzuje nudu těch ostatních součástí, ale mají-li před sebou příklad i účasti na těch dalších a hlavních součástech oslav, časem tradici převezmou a budou v ní pokračovat.

Co dítě jsem byl voděn na Hostýnské oslavy Nanebevzetí Panny Marie. V hloubi mých vzpomínek zůstalo množství krojovaných poutníků z Moravy i Slovenska a rovněž čilý obchodní ruch u takzvaných bud, což jsou krámkyně, které lemují schodiště k poutnímu chrámu. To schodiště jsem vždy prošel celé (a byl jsem upozorněn na mizející jména dárců každého schodu), protože se po něm schází od chrámu až k prameni hostýnské vody, kterou jsme vždy uhasili žízeň a nabrali do nádob, abychom ji přinesli těm, kteří se nemohli již pouti zúčastnit. Tehdy v těch dávných časech let šedesátých minulého století jsem tam ještě také potkával poutníky, kteří cestu po schodišti od pramene až před tvář Hostýnské Panny absolvovali kolenačky, tedy na kolenou, co schod, to Otčenáš a Zdravas. Tváře těchto poutníků nebyly zkormoucené tváře kajícíků. Byly to tváře zářící laskavostí a teprve mnohem později, až už jich nebylo, jsem pochopil, že je byla rozjasňovala

blížkost Kristova, kterému své modlitby obětovali.

Jak postupně zestárlý moje tety, putoval jsem na Hostýn už jenom sám. Během let normalizačních ztenčily se zástupy poutníků, ubylo krojů a rovněž mizeli i budaři – pouťovní trhovci. Mnohé boudy se dostaly do rukou turistů, kteří uvítali možnost solidního východiště pro své výlety po Hostýnských kopcích. O svátku se sice ruch na Hostýnském vrchu ještě dal nazvat poutí, ale kromě stánku občerstvení a pěti šesti bud s růženci z bombónů, svatými obrázky a fosforeskujícími soškami Hostýnské Panny se dav mohl věnovat převážně jen duchovní náplni oslav. Mimo mariánské svátky byl Hostýnský vrch ztichlý a za sychravého počasí, v mlze, působil až opuštěně. Tehdy jsem si mohl ujasnit, co je na slavení svátků to podstatné, a co je jen může, ale také nemusi doprovázet.

A také jsem v té době husákovské konjunktury zažil nucené oslavování různých socialistických „svátků“ – prvních májů, vítězných únorů, lampionových VŘSR, celostátních dožínků i Spartakiádních sletů a pocítil duchovní prázdnotu obklopenou květinovou výzdobou, transparenty, proslovy a stánky s buřty a limonádou. A také šílení koupěchtivého davu, nejen v předvánoční době, ale i když zrovna dovezli melouny, banány či pravé džiny.

Dnes, kdy jsou obchody zdánlivě naplněny k prasknutí a ani nás nikdo moc nenutí oslavovat vítězství kontrarevoluce a vstup do EUNATO, dnes si musejí obchodníci vypomáhat ožíváním rozličných tradic, přičemž Vánoce a Velikonoce již zdaleka nestačí provětrat skladové zásoby. Kromě svatého Mikuláše, ze kterého si kokakola vytvořila svého firemního svatého prodáváče, byl zneužit i svatý Valentin pro účely vyvolání umělého popotávání po kýčovitých důkazech lásky. Láska sama je ponížena na čistě erotickou prodáváčku krajkového prádla, depilátorů, značkového oblečení i plastických operací a kondomů.

Média se ráda (opět) nechala podplatit k přesvědčování lidí o tom, co si

mají myslet, co kupovat, pro co hlasovat. A celkem bez výčitek rezignovala na svou úlohu vzdělávací a výchovnou, která měla v našem státě dlouhou pozitivní tradici. Díky ní si mnozí lidé ani nekladou za vinu, že podléhají tlaku médií. Ovšem adorace nákupu je doplněna o podněcování neúcty ke všemu, co by snad mohlo být svaté. Pak tedy ovšem těžko lze vůbec hovořit o svátcích, když již vlastně nic svatého neoslavujeme.

Snad by proti zneužívání svatých a svátků bylo možné chránit se copy-rightem, ale to bychom přistoupili na pravidla hry, která Kristus sám odmítl, když vypráskal penězomence z chrámu.

Jan Weber

Vážení přátelé,

díky za krásné přání. Pán vás i nadále posiluj ve vaší velmi přínosné žurnalistické činnosti. Vaše zpravodajství a publicistika má úroveň tolik potřebnou pro Církev v naší zemi! Vždy se těšíme na nové vydání Res Claritatis a Monitoru.

Ochranu Panny Marie a potřebné dary Ducha Svatého!

Váš – cum benedictione

P. Vladimír

Vážení členové redakce Res Claritatis,

dovolte, abych vám na prahu stále ještě zcela nového roku popřál stálou pohodu osobní a mnoho zdaru ve vašem společném díle. Těším se na každé nové číslo Monitoru – hodnotné úvahy, jazykovou vytríbenost, dobrou grafiku... – a to vše k větší cti a slávě Boží!

V sekularizované společnosti, které po generace čím dál méně vadila spoušť duchovní a mravní, ale která tak nahlas hořekuje nad „náhlou“ krizí ekonomikou, aniž by si uvědomila, že ta má kořen právě tam, kde ona tak dlouho odmítala orat, kypřit, zalévat a kultivovat, je vaší práce třeba jako soli!

S přáním spousty Božích milostí, darů Ducha, odvahy a spousty sil v roce 2010 vám v modlitbách + žehná

P. Jindřich

Poznámka k týdnu

Opustil Bůh Haiti?

Na tomto světě nemáme moc pochopit utrpení jiných. Někdy je však můžeme zmírnit. Buďme zastánci trpících před Bohem, nesme je ve svých modlitbách, buďme s nimi, jako je s nimi Pán. Jednoho dne všechno pochopíme. Modlitba za lidi na druhém konci světa možná nakonec zachrání nás samotné.

Proč? Haiti – katolická země na ostrově Hispaniola, na kterém kdysi Kryštof Kolumbus založil první španělskou osadu, má předpoklady být pozemským rájem. Přesto patří k nejhůře fungujícím společnostem na světě. A teď se stala peklem, jako by ji nebe opustilo. Můžeme v tom najít nějaký smysl? Do jaké míry. Na místních politických poměrech nic záhadného není, jsou logickým důsledkem krvavé historie, jež stále čeká na světlo na konci tunelu. A přírodní katastrofy se prostě čas od času dějí. Přesto je tato otázka kladena – jak může dobrý Bůh dopouštět utrpení nevinných? Neměl pravdu Voltaire, který strašným lisabonským zemětřesením roku 1755 argumentoval proti Boží lásce?

Války, hlad a epidemie pronásledovaly lidstvo vždycky. Morální zlo – jako stalinský hladomor na Ukrajině či holocaust – je horší, ale pro věřícího může být

existence lidského úmyslu jakousi úlevou – je zřejmé, že Bůh není viníkem, pouze tomu nezabránil. A úvaha pokračuje takto: Není zlý, snad je jenom slabý. Zasáhl by, kdyby měl tu moc. Avšak co s přírodní katastrofou, za kterou nikdo nemůže? Seslal ji Bůh? Podle deistů, jako byl Voltaire, je pro Boha utrpení lidských červů bezvýznamné. Vždyť nepomohl ani svým věrným – kde byl, když šelmy trahaly křesťanské děti v Koloseu?

Odpověď vyžaduje pokoru. Víme, že Bůh zlo nechce a že jednou skončí. Víme, že všechny události mají smysl. A víme, že jej často bude možné pochopit až na věčnosti. Kdyby lidé nežili věčně, mělo by utrpení převahu. Každý zemře a skoro každý v bolestech. Trápení starého člověka, který poslední měsíce svého života marně čeká návštěvu svých dětí, nemusí být v souhrnu menší než utrpení zavaleného v sutinách, který několik dní umírá žízni. Ale

lidé věčně žijí. Pozemský život může být bolestným porodem k věčné radosti, která trvá stále a stále a stále. Ano, je to tajemství. Bůh nám do něj dal nahlédnout, když se sám vystavil utrpení na kříži. Když v Boží přítomnosti rozjímáme o vlastním životě, můžeme s časovým odstupem odhalit smysl většiny událostí, které přinesly utrpení nám, přijmout je a s kněžskou duší obětovat Bohu. Ale na tomto světě nemáme moc pochopit utrpení jiných.

Někdy je však můžeme zmírnit. Nechejme tyto příležitosti uplynout. Věnujme vdovin haléř spolehlivé pomáhající organizaci, rychle a bez řečí. A buďme zastánci trpících před Bohem, nesme je ve svých modlitbách, buďme s nimi, jako je s nimi Pán. Jednoho dne všechno pochopíme. Modlitba za lidi na druhém konci světa možná nakonec zachrání nás samotné.

David Petrla

LITURGICKÁ ČTENÍ

24. 1. Neděle	Neh 8,2–4a.5–6.8–10, Žl 19, I Kor 12,12–30, Lk 1,1–4; 4,14–21 3. neděle v mezidobí	28. 1. Čtvrtek	2 Sam 7,18–19.24–29, Žl 132, Mk 4,21–25 Památka sv. Tomáše Akvinského
25. 1. Pondělí	Sk 22,3–16, Žl 117, Mk 16,15–18 Svátek Obrácení sv. Pavla, apoštola	29. 1. Pátek	2 Sam 11,1–4a.5–10–17, Žl 51, Mk 4,26–34 sv. Sulpicius
26. 1. Úterý	2 Tim 1,1–8 (Tit 1,1–5), Žl 24, Mk 3,31–35 Památka sv. Timoteje a Tita	30. 1. Sobota	2 Sam 12,1–7a.10–17, Žl 51, Mk 4,35–41 sv. Martina
27. 1. Středa	2 Sam 7,4–17, Žl 89, Mk 4,1–20 sv. Anděla Mericiová		

Res Claritatis MONITOR – zpravodajský týdeník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Šéfredaktor: Mgr. Michaela Freiová. Redaktoři: Mgr. Dagmar Kopecká, Mgr. Ondřej Vaněček. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 15 Kč, což za rok činí 675 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.